

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K43082-1

64 lk

Karl Laane

Ülevaade Haridusliidust ja
õpiringidest

EESTI HARIDUSLIIT

TALLINN, UUS TÄNAV 2
(VANA-VIRU JA UUE TÄN. NURGAL)

TELEFONID: JUHATUS 452-03
BÜROO JA AJAKIRI „ARENG“ 452-64

Tallinnas, oktoober 1939. a.

V. lp!

Õpiringidele tegevushooaja algul.

1.

Alganud on jälle uus hooaeg seltskondlikus tegevuses ja vabaharidustöös. On oluliselt tähtis, et rahvuslikud ja kultuurilised ettevõtted ei lõdveneks ega jääks unarusse, vaid leiaksid sihiteadlikku jätkamist ka käesoleval tegevusaastal. Oleme kogenud väga selgelt, et teadlikkus ja tugev kultuuriline kasvatus on tõhusaimaks vahendiks rahvaste iseseisvuse ja rahvusliku tugevuse kaitsmisel ja kindlustamisel.

Peale koolide on ses mõttes täita vastutusrikkaid ülesandeid organiseeritud seltskonnal, eriti noorsooorganisatsioonidel. Kuna mitte üksnes ajaviite korraldamisega ei lahendu seltskondlik kultuuriülesanne, vajame kõikjal ka tõhusamat ja järjekindlamat vabaharidustööd mitmesuguseis huviringides, klubides jne. Sellele asjaolule on korduvalt tähelepanu juhitud, ka riigivõimu esindajate poolt.

Õpiringiline töökorralduse moodus on osutunud viljakamaks ja otstarbekohasemaks vabaharidustöö-vormiks. Senised kogemused tõendavad väga kujukalt selle harastuse väärtust ja vajalikkust. Rõõmustavalt võime märkida, et õpiringiline üritus on leidnud rakendamist mitmesuguseis eri org-es, milliste vaheliselt on asutud arendama tihedamat koostööd vastava õpiringide keskuse kaudu, et luua õpiringide tegevuseks senisest suuremaid sisulisi kui ka materjaalseid võimalusi. Et need püüded võiksid anda loodetavaid tulemusi, on tarvilik, et õpiringilist üritust jätkataks kõikjal korrapäraselt ja järjekindlalt.

Pöördume seepärast esiteks kõigi seni töötanud õpiringide poole kindla soovi ja lootusega, et nende tegevus jätkub ka alganud uuel tegevushooajal ja kujuneks kõigiti viljakaks.

Kus puuduvad veel õpingid, seal soovitame neid ellu

kutsuda ja neisse juhtida eeskätt küpsevat, koolist-lahkunud noori ja ka täiskasvanuid. Iga noorsoo- ja haridusliku seltsi juures peaks töötama õpiring. Eriti vajaliseks on tunnistatud õpiringide üritus seoses ja lähemas kontaktis avalike raamatukogudega. Seejuures õpiringiline tegevus on üks mõjuvamaid teid teadliku raamatulugemise arendamiseks. Teiseks aga on vajalik raamatukogude täiendamisel pidada silmas õpiringide vajadusi.

Samuti on õpiringiline üritus kasulik mitmesuguste seltskondliku tegevuse erialade intensiivsemaks ja sisukamaks arendamiseks, näiteks näitelavale harrastus jne. Koolide ja õpiringide vaheline koostöö on tarvilik ja tuleb kasuks sihikindlama rahvaharidustöö arendamisel.

2.

Uue tegevushooaja algades palume kõiki õpiringe, nii seni töötavaid kui uuesti loodavaid, täita jürde lisatud õpiringi registreerimisleht ja see saata õpiringide-keskusse Eesti Haridusliidu (Uus tn. 2, Tallinn.) Registreeritud õpiringidel on võimalik soodustatult kasutada keskuse kaasabini vastavate kirjalike kui suuliste juhiste tasuta saamise, tegevuse instrueerimise ja kirjanduse tasuta kasutamise teel H-liidu õpiringide laenuraamatukogust. Ka võimaldab registreerimine hoida vajalist pidevat kontakti nende ja keskuse vahel

Õpiringide tegevuse huvides on vajaline E. H-liidu juures asuvas õpiringide keskuses registreerida ka need õpingid, mis töötavad mitmesuguste eri org-ide juures. Eri-org-ide õpingid võetakse arvesse eraldi. Keskuse vaimset kui materjaalset kaasabi võimaldub ühtlaselt kasutada kõigil õpingidel, vaatamata nende kuuluvusele.

3.

Tegevushooaja algul soovitame koostada kõigis õpingides tegevus- ja töökava, milles tuleks ette näha võimalused ja ulatus, käsitlusained ja allikad, arvestades osavõtjate huvisid, kohalikke tegelikke kultuurivajadusi ja võimalusi. On soovitatav töökava aluseks võtta mingi põhiline, kusjuures saab kasutada ilmunud õpingide aine-kavu. (Vaata vastav nimekirja õpingide registreerimislehe pöördel!)

Ka on võimalik teostada käsitlusainete valikut mitmest eri kavast, võttes arvesse kohalikke vajadusi ja soove. Peale põhi-käsitlusaine on soovitatav samuti õpingitöösse põimida ka mitmesuguste akuutsemate küsimuste ja kohalike kultuurielu käsitelu, samuti ka muid aktuaalseid, tegevust elustavaid käsitlusteemasid. Üldse on soovitatav kasutada mitmesuguseid tegevusavaldusi ja võimalusi õpingitöö elustamiseks ja näitlikustamiseks, samuti võimalikult rohkem tegelike praktiiliste ülesannetega sidumiseks.

Lisaks senistele ainekavadele on lähemal ajal ilmumisel juhiskava kodanliku õhukaitsese küsimuste käsitlemiseks õpiringides (põhiraamat R. Vaharo ja E. Umbliia „Kodanlik õhukaitse“). Sellele küsimusele soovitame pühendada töökoosolekuid kõigis õpiringides.

4.

Tähtpäevadest, milliste puhul õpiringides on soovitatav pühendada kas erihõitud või vastavaid lisaettekandeid töökoosolekuil, juhime tähelepanu allpoolloetletuile. Seejuures võiks arvestada ka mõningaid varem olnud suuremaid tähtpäevi, nagu näiteks Jakob Hurda 100-s sünnipäev (22. VII s. a.), milpuhul on soovitatav käsitleda õpiringides lähemalt meie rahvaluulet ja selle kogumise kultuurajaloolist tähtsust seoses Jakob Hurda tegevusega. Sobivate rahvalaulude jne ettekandmine on huvitavaks ja soovitatavaks lisaavalduseks ka teiste küsimuste käsitlesohtute puhul. 1939/40. teg-aastal vääriskid muude hulgas tähelepanu järgmised tähtpäevad:

10. okt. Soome suurema kirjaniku Aleksis Kivi 105. sünnip., 11. okt. — Jul. Kuperjanovi 45. sünnip., 15. okt. Anna Haava 75. sünnip., 21. okt. — hõimupäev, 7. nov. — Jaan Adamson'i 115. sünnip., 9. nov. — prof. Joh. Kõpu 65. sünnip., 19. nov. — Ed. Hubel-Metsanurga 60. sünnip., 12. jaan. 1940. a. — A. Läte 80 sünnip., 24. veebr. — Eesti Vabariigi 22. aastapäev, 7. märts — Jaan Poska 20. surmap., 30. märts — J. F. Viedemann'i 135. sünnip., 22. apr. — Fr. R. Faehlman'i 90. surmap., 16. mai — Mihkel Veske 60. surmap. Pealeselle naaber- ja hõimumaade aastapäevad ja muud tähtpäevad.

5.

Käsitlusainete valikul soovitame pidada silmas ka kohalikus raamatukogus leiduvat, ilmunud ja ilmutavat populaarteaduslikku kirjandust, millest soovitame näiteks Elava Teaduse ja Suurmeeste Elulood sarjas ilmunud teoseid.

6.

Õpiringidel ja õpiringide tegelastel soovitame kasutada kõik võimalused enestest äiendamiseks vastava kirjanduse, eri päevade, kursuste, raadiosaadete kuulamise jne. teel.

7.

Ajakirjas „Areng“ avaldatakse järjekindlalt informatsiooni ja juhiseid õpiringide tegevuse kohta, mistõttu „Arengu“ lugemine on kõigile õpiringidele vajaline, kuna vastavaid eri ringkirju õpiringidele saadetakse vaid harukordadel. Ka on „Areng“ meie ainsamaks ajakirjaks, kus pidevamalt avaldatakse mitmesuguseid kirjutusi ja ülevaateid õpiringide alalt.

4

Soovitame „Areng“ tellida kõigil õpiringidel, ka siis kui võib-olla peaorganisatsioonil see ajakiri käib. Ajakirja „Arengu“ tellimine on tehtud võimalikuks kõigile õpiringidele soodustatud tingimustel. — Ajakirja aastatellimus maksab tavaliselt Kr. 2.—, õpingid saavad „Arengut“ tellida aga Kr. 1.50 eest. Tellida saab kas kirjateel raha postmarkides juurde lisamisega või makstes posti jooksvale arvele nr. 90. Ka võtavad tellimisi vastu H-liidu büroo ja tegelased.

8.

Õpingide tegevuse elustamiseks ja tugevdamiseks võib palju kaasa aidata ka õpingide omavahelise heatahtliku kontakti arendamine. Selleks soovitame korraldada ringide vaheliselt kirja-, tööde-, oma ajakirjade vahetust jne.; samuti on soovitatav korraldada naaberõpingide vastastikuseid külastusi, vastavate ettekannetega ühistel töökoosolekutel jne.

Palju huvitavat ja elustavat toob kirja- ja töödevahetus Soome õpingidega, mida samuti saab arendada nii üksikõpinglaste poolt kui ka kogu õpiringi ühisüritusena (oma ajakirjanumbrite, ühiselt valmistatud portfooliote, ülevaadete, ajakirjade kaastöö saatmise teel jne.). Kirjavahetust soovivate Soome õpingide aadressse avaldatakse ajakirjas „Areng“. Meie õpingidest kirjavahetuse soovijad saatku vastavate õpinglaste nimed ja aadressid E. Haridusliitu, kust need kokkuleppe kohaselt saadetakse edasi Soome. Soome keelest paremaks arusaamiseks soovitame õpingidel hankida soome-eesti sõnastik (taskuformaadis, hind Kr. 2.50) ja võimalikult ka soome keele õpik, kas J. o. h. A. a. v. i. k. u (Kr. 1.80) või P. P. u. u. s. e. p. a (Kr. 1.40) oma.

9.

Õpingide tegevuse ergutamiseks E. H-liit korraldab ka 1939/40. teg.-aastal edukamate õpingide premeerimise. Premeerimise tingimused esitame lisana. 1938/39. t.-a. premeerimise tulemused avaldatakse ajakirjas „Areng“.

Loodame, et kõikjal õpingide tegevus areneb süvenevas sihis ja annab viljakaid tagajärgi. Selleks soovime kõigile õpingide-tegelasile parimat huvi, tahet ja järjekindlust!

Kõige austusega

E. SÄRGAVA,
Eesti Haridusliidu esimees.

EV. VENDER,
peasekretär.

KARL LAANE,
hariduskonsulent.

PEDAGOOGIKA
ARHIIVIMUUSEUM
FOND K43082-1

EESTI HARIDUSLIIT

AJAKIRI „ARENG“
TALLINN, UUS TÄNAV 2.

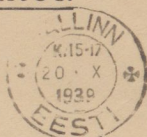
Telefonid:

Juhataja 452-03

Büroo ja ajakiri „Areng“ 452-64

Vabaharidustöö nõuanne. Seltside põhikirjad ja kodukord. Õpiringide töökavad ja kirjandus. Valguspiltide laenukogu. Näitekunsti-kursused. Dekoratsioonide valmistamine j. n. e.

Trükitöö.

Palade hariduselts

Palade

3. Käesoleva seaduse algaasta 1998. aastal hakkame
säästema riik- ja kohaliku tasemel,
seda lihtsam ja prognoositud intressidele alusel

Pinda tegeruse valvatuksimeelselt ja korgist
to sihitudelt ei osea ühes otstarvudes
otstarvudet anda. Al. rappus ^{to}toptant ja
proua: l'otist pälmalustest. tegemisgüld al:
osa lataldane.

E. Langhuth

6. ~~Selle~~ ^{Selle} ~~suhtunud~~ ^{suhtunud} rahelimeistrite tegelased
sellest üle maa. Need oli algselt 22
lühikesi on polnud arudel (kõik do arapantsid)
kõige väiksema teguriga võttes klavessinist
hulka üle tuhanda sthi. Minge esimesi
oli lühikesega arvest enne 1924/28 tegevustel
— nrkku 587 sthi oli inimeste langus
põhjal, et lühikesega raha teatist
ladu eraldas lühike arvest sthi arvest
selle sthi en pea tuhant

7. Tegutsaladest millega Eesti Haudamisklaides
Juli Segeleda

9 Rahvamaapädest. Esimesel oli alimord arpa
 ja üldne halb. Siin panti rahvemaapäde vappi
 dega ja viimase teetööga püüdi ka enam-vähem
 rahvemaapäde võrgu raskendamisega.
 See esimese oli andeksi palga probleem, misda
 dikkohal ei olnud arsti tööle kinn. Ehitati
 uusi ja mõndasti endisi aktiivseid. Palgadel
 paljudel karutati rahvemaapäde, eelk. loomade,
 õppimise jne nõudmisel ka uueks

9 Siin see stendas rahvemaapäde propa-
 ganda. Haudamisklaides, Haudamisklaides jne.
 Lõhkus see viimasel rahvemaapäde-alaale
 ajakirjale: "Kõrvalpa" (1926-27), "Rahvema-
 päde" (1927-1933) ja "Rahvema" (1933-1940)
 oli talus, ja rahvemaapäde mees mõlemalpool
 sode aktiivse ja mees rahvema. Haudamisklaides
 on rahvemaapäde: Lõhkus andumist
 allikaks.

hauad mees ja rahvemaapäde

[illegible]

g) Larotigeras — Martheaton ali 8. Haukele,
linda Lageras nenasel nhal. De su tratis, n.
ratus nhal del rogo leonard euti nenas nhal.
ratus Arnoldausaga. Kuti Haukele lida Lageras
de mas nenas includere calomafade rogo

8. durch Lösung unpolare Pestizide
Lösst sich besser, wenn
näherungsweise 20 - l Leinwandöl.

Mūsu ģimējamais pēdējais ar domu-
 vīti "Vēlīgāhetet", mūs mūdi būnab arto
 eole "Doeme Dūmā" arā toara skandruarā-
 -ordemēti šokā, mūs arenes aļļeni, it
 lopins da ķenti' ~~to~~ būlmats! Pēpamāde
 apāni ja ķenti' donabēti pēvāi donal
 da m. Pēpamāde "Sāneleare Int'kūnēl
sunpōvēi", mūs mupmēns arumāns solums
 vāhēlētis ~~no~~ int'kūnētis
 (Kl. "Aheg" 6 - 1938).

Raamat pe rahandusdustas
 (lk. lk. 99)

Kõrvaldali Eesti Raadusliku algatuse
 rahvuslase raamatupropaganda.

Kõrvaldali rahvuslase raamatupropaganda
 raamatupropaganda (lk. 100)

~~Enne~~ ~~raamatupropaganda~~ algatuse
 oma raamat algatuse ~~raamatupropaganda~~
 (lk. 101) (lk. 102)

1938 a. ~~algatuse~~ algatuse

~~algatuse~~ algatuse (lk. 102)

algatuse algatuse algatuse
 (lk. 104)

algatuse algatuse algatuse
 (lk. 105)

algatuse algatuse

"Mida lugeda" (lk. 106)

Pranavata - Madhya khal
(Pl. 108)

2. Parametrisierungslösung (29.12.19)

3. Lowest handmade racemate refined
racemate. — Waters H. Reese W. Jones. (14. 122)

Seltene Trümmel
Lophoceros Lx. 246, 232, 242
Johann Lotze notwendig best. Handlung

Juhani Lätste
Muld, rand, aona ...)

Lõu püstitades sõlme tulesõna:

 Kas münd, kas münd mis mitte ilalgi!
 Meie võime tungida lei lei olest —
 mis und, mis und me näeme vixani!

 — — —
 Tule larnest murelähel põllus
 ja kaduvanda sulget laev,
 laev kõi' põllus murede vae,
 laev aona vande põlvitaga kille.

 Väh mulla saami vapustada rahe
 ja vana soorle vana lei süüb
 Varm süge püüb põldest põlde rahe
 rong äike püüga sgarviku lüüb.

 Kui öhtu toonni aga tiirud
 ja muret armastus kaduma —
 seim aona jootraus talus soas
 rong itendab meid määratles, liidub.

X

J. Põhudes lüüsi Klavdiviidi 10. septembril 1934

17

verbeiden ^{ten} eelaren gelyk

Katmata siin kohal lähemalt vaatluseks mere suu suu-
 setogemistruu ääremõeldet - uulguarilise mütte arengul 19.22-
 pandi sellede kanda, mainitakse sellest arenguloost siin
 monda põhjapool. Inimene Seda, et ~~mit~~ amellu uulguarilise
 kanta, kake suu mütte - kanta suu suu ja uulguarilise
 kanta mütte kanta meelsuse - kanta kanta kanta (mitte)
 amallatulest sellest mütte kanta kanta kanta kanta
 ralla - ja uulguarilise, kanta kanta kanta kanta

Maart

Eesti Haiglaste ja tervisekeskuste (1940. a. sügiseni, mil
tõlles võrreldavalt liigseid teo teo seaduste (arvutamise)
organismidega. Liidu tervise alus, võimatus
tõenäoliselt paljude rahvastikuorganisatsioonide tervise
nõuade tervisealadel. Lühike organismide ^{arvutamise} (määratlemine
1937/38. terviseaasta) oli 587, millel annab tervise
tõlkega seotud selles, millel oli üle tuhande võrreldav.

Foto? Haudusliidu toguvõrgust võetud arvutuskasid, mis
 mulle ammu enne korraldatud. Nüüd oli see saanud arutelu-
 selleks, et alen jättes neid viimas korraldada, kes ka toguvõrgust
 selle organisatsiooni juht ^{on} võtnud. Mis et näha tavaliselt
 ka ammu enne korraldada, mis juhtu mis juhtu aga toguvõrgust
 ei saa korraldada. [Sel aastal sai tõi 50
 aastat (mis ei pole saanud) sünni, mil 1933 a. järele
 Haudusliidu tegevustest arusaad.] Ometi on mul veel
 ümber Haudusliidu asutajate (vabataht. ja toguvõrgust) arutelu
 nägud, milles ^{mis} seltskondadele ja toguvõrgust arutelu
 võta palju materjali liidu pe ^{arutelu} arutelu arutelu
 toguvõrgust. Peale selle olen korraldada toguvõrgust ja ^{mis} arutelu
 arutelu arutelu. Pärast et arutelu arutelu arutelu
 mul ~~arutelu~~ mulle massid ^{arutelu} arutelu arutelu, mis
 mis võimal ligi 300 lehekülge. Selle ^{arutelu} arutelu
 arutelu, mis ⁵⁻¹⁰ arutelu arutelu. Täna ^{arutelu} arutelu
 arutelu (arutelu arutelu) ja arutelu arutelu arutelu
 arutelu arutelu, milles ka arutelu arutelu arutelu
 olen järele arutelu.

7

Esimesi aruteluvaldamand õppingute arendajast
 kuulis oli Eesti Konservatiivse Adreteri Edvard Kuper. II kon-
 doloongiumil 1924 a. avaldas ta pürguse seloannustuse:
 „Õppingud on meeskandmise ja eneseharvatuse ühisuud,
 mille korralduslik mõju sarnaneb talupidajatele korraldus-
 lise mõjuga. Neid eeliseid on püütud tegevusest ja
 vormide mitmekesidus; lugemisõpped, meeskandmise klubid jne.
 (Lühik. II-III, 1928). 1930-ndate aastate alguses ilmus
 E. Kuperi raamatukogu „Õppingud“, milles tuleb peale
 korralduse sellealaseid vii võtmeid kuus. 1931. aastal
 ilmus „Rahanduslik“ - ajakirjas Lõuna Lõunamaal algas
 Lõuna Viikingi vahendusel Lõuna rahanduslik tegevuse
 Omi Talvase põhine kirjutas „Õppingud“. Siitpärast
 algus tähendatud, et naga rahanduslikus taldse, mis ka
 õppingute alal viidetakse, mis suurelt põhjamaade keskpaik.
 E. Haridusliku rahanduslik tegevuse loogilisel ja korraldusel
 oli peamiselt peamiselt na õppingute propagandale.
 Tegelikult arvestati õppingute arendust arvestati korrald
 fikse järgiindamist ^{tegevuse} ~~tegevuse~~ alles 1930-ndate aastate
 vii oli muusikant Gustav Omi andumisel (1932 a. ^{viikingi} tegevuse
 õppingute umbes 50 viider. (Lühik. V-VI, 1932)

II E. Haridusliku ajakirja avaldas aialtpeale järgiindamist
 malt õppingute tegevust teinud selgitavate kirjutiste.
 Viide õppingute tegevuse esimese jaanumalt ilmus
 artikkel „Õppingud ja nende viitingid“ (okt. 1, 2, 1933)
 Teinud muusikant tegevustepäik dir. Johannes Kõrgel
 (1880-1950) ilmus kirjutas „Õppingud“ (Lühik. I, 1933), mis selgitas õppingute tegevuse ja muusika
 muusika tegevuse tegevust. ^{viitingid} ~~viitingid~~ selgitas na
 tegevuse tegevuse ^{viitingid} ~~viitingid~~ „Õppingud - tegevus“
 (okt. 2, 1933). Teinud õppingute, muusika ja tegevuse are-
 duse, ja tegevuse arendamist ja tegevuse arendamist
 muusikantepäik na tegevuse ^{tegevuse} ~~tegevuse~~ arendust,
 mis teinud õppingute tegevuse muusikantepäik tegevuse,
 mis teinud muusikantepäik tegevuse muusikantepäik tegevuse,
 teinud, mis teinud alal alal tegevuse muusikantepäik tegevuse

järevalt selgus sama autor „Õpingi järeleõppimisele“ („Õhtu“ 1/2, 1939). Õpingide tegemise vundimise selle järeleõppimise rapordis, mida selgus & Inane kirjutas & Õpingide-üritus rapordis järeleõppimisele tähelepanu („Õhtu“ 6, 1938) jaan Ruis kirjutas: „Õpingi rahvusvahelise arendamine“ („Õhtu“ 10, 1938), H. Lepa: „Õpingi arendamine“ („Õhtu“ 11, 1939), avaldas mõned rahvusvahelise Õpingi komisjoni 28. II 1939 esimes & Inane Raado Rõugemaalises koolis: „Õpingide-üritus rahvusvahelise tegurina“ („Õhtu“ 3, 1939). Nii-sis kirjutas ka rahvusvahelise arendamise mõistmist õpingidele selgus.

Organisatsioonid ja õpingutele ettevalmistused.

Rahvusvahelise ettevalmistuse õpingute juurutamisel peadada aruult teoks avaldatud kirjutistega. Peamiselt oli aga kohaliku kutsealase ^{arstide} ja ^{õpetajate} järeleõppimisele ettevalmistamine. See nõudis eriti haridusnõuandjatele väärt. Seepärast oli Inane vaba- ja tööpuu rahvus. Kirj. juba II rahvusvahelisel (1927. a.) kokkusaadusel rapordis õpingide alal rahvusvahelise spetsiaalse instrumendi töörahvusvahelise, sai see teoks alles Eesti Haridusliku tegemise lõpetamisel. Kuni 1933. aastani toimis arusa haridusnõuandjate Gustav Pui, kel tuli selles instrumendis ^{õpetajate} rahvusvahelisele avaldusnõuandjale, kuna mil algudel veel lasis ka rahvusvahelise rahvusvahelisele maal eestkõige rahvusvahelise õpetajate õlgade, jättes eestkõige need kaasa toomata. Seepärast pidas nõuandjate J. Pui rahvusvahelisele taras luugid ka õpetajate ettevalmistamises ^{õpetajate} rahvusvahelisele rahvusvahelisele, Rahvus pe Võru Seisnimes. (Rahk. VII-VIII, 1929). Oma ümberpidel pidasid nõuandjatel võimaluselt igal pool vaba rahvusvahelisele aktiivsusega, eestkõige õpetajatega. Juba II Haridusliku tegemise algusest male hakkati õpingutele ettevalmistamises avaldama (eri kursused). Nii toimus 15.-19. nov. 1927. a. Johani õpingutele ja rahvusvahelisele

(X) Õpetajatele õpingutele ettevalmistused
ja õpetajatele õpingutele

17

Sammasnagused näitavad on ka teinult tegevusaastatelt.
 Seda tegevust peegeldas tihti ka üldapanev pöördus.
 Näiteks kirjutas "Vabalaas": "Jätkuvalt õppitakse:
5000 inimest vabakandidaatideks." ("Vabalaas", 1. X 1936)

x

Välisühiskond

Nagu öeldud, etendasid mere vabakandidaatide, seepärast ka
 õppingute arengus tõundurid ja välispaadid, mitte Põhja-
 maadest laadud reonuseid. Need olid mere aparaatide
 ka võimeid kirjutanud, eriti rahvusvahelise teema, mis
 muudkorda oli. Muidugi kehtis ka õppingute liikumisele.
 1929. aastal ^{suvel} võttis E. Karsluskiide peasekretär boord
 Venel ja Soome õppingute päevist. Hiljem võrdles ta
 seal nähtut mere olude ja asustatusega ("Vabalaas" IV, 1929)
 L. Kaarmann. Viidatud teoses nimetas 2. Castien'i artiklile
 "Risk ja vabakandidaatideks". Antustas meile ka Soome õppingute
 potentsiaalid, millest nähtis rõõmu (õppingutele tehti
 muremeie rapordid). ("Vabalaas" V, 1932). Õppingute päevad
 Soomes olid aga-aastased. Nii toimusid need 1934. a. juu-
 nis Kuopios, millest osalejad kirjutas ka Karsluskiide
 1. Soome ja E. Laga, kes tegid sõltuvalt ka ringreisid maal.
 ("Vabalaas" 6, 1934). Kuopios toimus meile ka meel
 huvitavate ühiskondlike üritustega, näiteks "Sano" trükitööga
 kus teatavasti ^{kuul} üle 120 aasta vana Muus aastal 1857-61
 annetuna "Krentzvaldi" algas "Kalevipoeg". Õppingute seas
 oli vngutava toimega noortemeie seaduste puhkuste õppingute
 tegelastega (Onni Valtonen, Heikki Sponninen j. l.). Kõrs oli üle 300
 tegelase õppingutele. ("Vabalaas" 7, 1934).
 Kui 1939. a. juulis olid Soome õppingute päevad
 Tampere, oli seal osavõtta üle 500 ja neude hulga
 koguni 17 välalast kirjast, nende hulgas ka õppingute
 Riiklikud (E. Taamek) ja Vihmased (S. Teder). Eesti Noortel.

19

Õppriigide tegevuse ergutamiseks korraldas E. Haudus-
lül alates 1934. aastast (üleüldiselt õppriigide tööviiside
võistluse, tulemused selgitamise aluseks olid aastamaksud
ja koolidele saadud tulupremiidid. Kõrgi võistlustest just
ainult õppriigid osa ei võtnud, oli võistlustel tihti
arvukalt, kusjuures lühidatuse aluseks võetud hõlmed
altant kaasa tegevuses suurema osatähtsusega võlpa-
mängimisele. Lühikes oli lühike õppetöökorraldus, mille
põhiks jaanidumise. 1933/34. tegevusaasta töö ainet peema-
rda 33 õppriigi, kusjuures 1 peemaarid anti hiljale,
2 peemaarid 11-le, 3 peemaarid 5-le ja ergutamise-
maks 8 õppriigile. Samuti peemaarid 3 õppriigipuhastat.

1935/36. tegevusaastal peemaarid 42 õppriigi ja nende
puhastatid, kusjuures peemaaridena pagati väetisühendust
arvandust, võrreldes aastal kr. 287.10 väetist.

1938/39. tegevusaasta eel peemaarid 33 õppriigi ja 68 teema-
damad õppriigide puhastatid kogusummas kr. 1014.- väetis-
tuse arvamusega, mille õppriigid omavahel said ka
oma õppriigide töö korraldada. Maistud tegevusaastal
eraldas peale E. Hauduslülile 12 ettevõtet ja asutust
teetust üle 400 draoni. (A. Haudus 13, 1940) Taastus-
dud andud kas ehk, mis arvamuse näol teetust hulgas
härte, Tõnu Ormanalitus (Kõrge skaliiripaga), Vallima
Ormanalitus (kr. 50.-), Või Ormanalitus (kr. 20.-) jätty
21, 1939), Lõu Ormanalitus (kr. 30.-) (A. Haudus 3, 1939)
Arduvult tas Vallima Ormanalitus (kr. 50.-), Alarju
Ormanalitus (kr. 50.-), Või Ormanalitus (kr. 30.-)
Või Ormanalitus (kr. 25.-) j. l. (A. Haudus 2, 1940).
Haudusarvustest eraldas õppriigidele kr. 726.- väetis-
tuse arvamuse, kusjuures 20 kr. väetist entonolo-
medraat (A. Haudus 10, 1940)

Edaspidi õppriigi al, mis, mille hulgas (Lõu-
dus, Puhastatid, Lõu, Või õppriigi j. l. õppriigid.

Esimestel Eesti õppingute päevad korraldati Tallinnas, 18. ja 19. sept. 1937. a., kus osavõttavad olid üle 160. Eesti-
kaanetiga võrreldes H. Ruus, K. Laane, A. Kelder, R. Pärts j. k.

Teisel etappilised õppingute päevad said teoks
samuti Tallinnas Raudteelarsti klubis 9. ja 10. sept. 1938.
Osavõtte jättis üle 160 osavõtja. ^{Chigeli (5)} Katalõna Soomest
oli sealse õppingute ülemine sekretär Helvi Suominen.
Hauds- ja kultuuritegelastest võeti neli päevadele järgi
Jannson, A. Kelder, E. Vepder, Edvard Lõugas, K. Laane,
H. Ruus, Marta Ojapuu (Marta Jõgi), Jaan Ruus, Jaan Puumäe
ja hilalane Helvi Suominen. Õpingute korraldajateks
olids populaarne Lääne-Mõrsamäe õping A. Kelderi
pühapäev. ~~Tallinn~~ tervet Eesti õppingute päevadest
arvutatakse soomlane Helvi Suominen oma apantsas kuu
hulgas kärgust.

"Kodumajanduse" jättes annepärase mulje. Need õpingute
päevadest tuleb see võtke võtlemis mulde Tampere
päevi a. 1926: samasugune värske rind, sama mulje, et
allaste alles algamas, aga et suuremad võimalused on
ees... Tallinnas seadistatavad õppingute päevad olid
kriitiliseks Eesti õppingute talentidele. Kuna seal
rahvahariduse arenemises olid olemas olemasolulised, mis
süüsi, et ei olnud võimalik, et mõne aasta pärast ^{haridus} haridus
süüsi Eesti õppingute arengus ^{haridus} haridus. Seal
hakkasid olema annepärase ja head
arenguvõimalused, mis et annepärase ja head
aasta pärast on sealne õppingute suhtelise
mitama lai raju meel... Eesti on nimelt haridus-
selt suutlik ja andekas rahvas. ("Apostool", 1938;
"Apostool" 2, 1939)

Korraldajad õppingute päevad pöid mure
aga ülemise ~~hakk~~ korraldamata, mis; alad ^{haridus} haridus
seadustiku tähts, et õppingute ^{haridus} haridus ja kodu ^{haridus} haridus
mureda

Ectoparasitoides

[illegible]

Õpiringlaste omahirmangud.

Kuigi õpiringide traditsioon kui rüüa ja järgendamine mõnede enesearenduslike ühistegemise oli vana aruame, võtame uude selle aruamele ka uudele edasiminekule, kuigi meie lapsed üha laenuvad probleeme. Paljudest mõtetest sai õpiringlaste enesearendustegemise kaudu võimad ja teotavaks, kaasaalustades ühisevõimaks ning kultuurilises tugevuses. Õpiringide puhul kui ka õpilastele hirmangud selle rahakandlastöö uudele avaldusele ka õpiringide aruametes, millestest õpiringlaste aru da aruametes "Arue". Seepärast puhuti rahakandlastöö uudele aruametele, vana ka aruametele ja puudustele. Ilmus ka omapäraseid algatusi, mis tõrjastamisest ja tehti ettepanekuid.

Tõrjastamisest ja aru aru mõnugast omahirmangust. —
 "Õpiring lapsed võivad probleeme, mis meile teieks uudeks?"
 (Maddala).

x
 "Hääd tahet ja hirm on palju. Andes aruad õpiringlaste võimad õpiringide lõpul suu-vahe vahel mõeldes esperanto keeles?" (Hääd-Jaani).

x
 "Kõrge hirm pakkus endi poolt rasked ühisevõimade aruamete. Ühisevõimadele tõrjastamisest oli vähe aru. Tuli kaotada ka me teie juhatus?" (K. Vares — Kõve).

x
 "Kuigi paljud vana kooli suudada, mõnugast uude uude-
 nard jälgustada, eristada?" (Värsu).

x
 "Kui alustame õpiringi aruametele, mis päre name. —
 Pärast aruametele tõrjastamisest. Ühine teie õpiring aru-
 matult teie?" (Pärast).

x
 "Õpiring" mõte on teie teie läbi lõuad?"
 (Mabala)

"...ka eemalsespaad suhtunud sellesse juba heatahtlusega.
(Seda ka avalise esinemise tõttu). (Tammasslema)

x

"Õping. Kõik võib soosumata viisidele eda: õnnestunud
asjalikud ja pulged, võimendatud. (Mihtra - Sämi).

x

"Kõne aasta end tehti esimesi katseid ja töö apandus.
Muid muudatustepid. Albi energilisel teetisel on võtaval
miks saanud õping. töö? (Kallavere)

x

"Kasutada võimalusi terve õppingupere tööse rakendamiseks.
Ka tööarvud peavad olema kohapeal nootetud. Raskused
on õppinglaste suu raskused. (J. Tõnno, Polula).

x

"On juba sellekohasest õppingumassist (lõppumisi alal).
Peaks olema õppinglastel ka ühea meen. Seetõttu, et õppingi
laine töövõis on juba aktiivse rahakandestöö rahend
annab ettevalmistuse töövõimelduse jume, kuid tagajärgi!
(C. Kelder - Kõne - Mõnseidla).

x

"Õping oli meil noorte maailgatus, mille seltsi järele
tehtud. (E. Kallas - Rannu).

x

"Õppingutöö oli stabiilne, noorlase ümbune arenenud,
võimeldunud mured. Peeti soovistavaks, et ka lõuna-kohtas
loodus rahvusluseal. Lõuna: "Siengus" tuleks arendada
õppingute vii mure. (A. Lõnn - Veldre).

x

"Kui algastel mõned loodused eemale, siis muid on
noorlased ürgi võimeldunud mured. Iga aasta
tutavad jume mudi lõpetamist noored."

x

(S. Neuman - Pihapõrve).

"Lageri morsugu on muutunud praeguseks aladeks
õppinguteks". (Lõda Klau - Lageri).

"Õppinguteks eronavalne intensiivsus oli tingitud
mõnede meeldimast arvest - lavalenasti õppimast".
M. A. Kael oli ise ka raskes seisundis. (L. Kael - Kasper).

"Olen arvanud, et õppingute vastu on elav ja pidev huvi.
Kuid rapalik on, et

- 1) õppingutele saadud vastava ettevalmistuse,
  - 2) peaks muuta süstemaatiliselt õppingute korraldust,
  - 3) soovitakse ka muuta õppingute tõkete aluseid.
- (V. Klau - Kõrre).

Populaarse Lääne-Mõisani la h/s õppingute lühe
A. Kael kirjutas lühikirjanduse ühe õppingutele:

Tänu arstile, me võime võimas aatoleks
ja kõrgu saajast vaimsest tärkast;
ka meie mere keskelt näha teed,
kes rännakud on enesed tähtselt valgeist.
Siin rühkides me teeme lõkkest
ja rühkides meid kannab lõikuv tuld,
me ideadest purnatavast tõkkest,
meid kannab raba andupisema muld.

Kas hääleb, muutub midagi me mõtte raba sõnad
ja jätkub suure lõkke sõnad?
Kas tundub kõrges vaimsest pöörast?
Ei! Võimust ei rühk, range ilal!

(Jätkub lk. 25)

Teadudu, talust jätub vanas põlves veel,
 ka siis, kui eluteid meid lahku viivad.
 Meid saadab vana lasker aatolees!

(1883. a. 2, 1939)

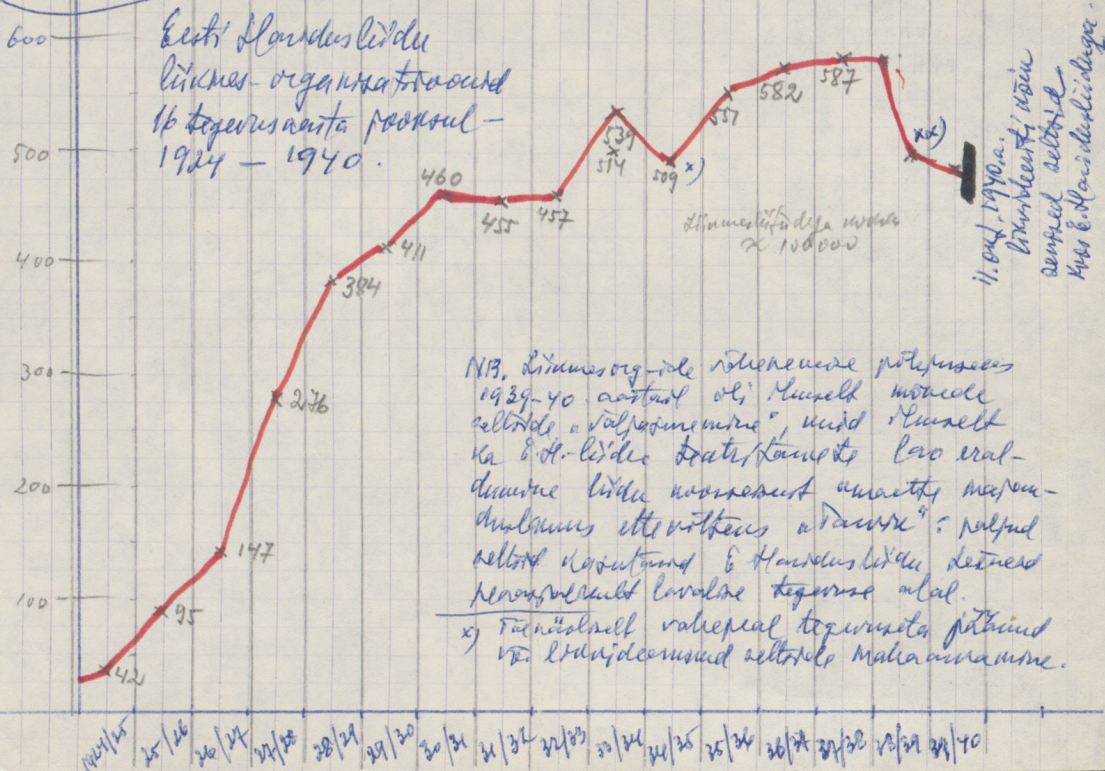
Jah, põlvneid ~~talust~~ ^{talust} jätub vanas põlves veel, ka siis, kui eluteid meid lahku viivad? Polegi enam teada, mis need sellest on saanud. Need oli vana maitsest tükandest. Kuid need mõeldamud õppimise laasest süüsi midagi nende harkeluse varamusse, saadud kogemused ja teotõhe võimaldused reole, midagi kufumenevise ühtsusele ka ainult pooll anda. Tahaks loota, et need megi pole kahtunud, et need ühesmee pühadus oma teaduse ühtsusele, mõtete ühtsusele ja rõõpanduse võimele arendada, et need sel teel ei tundunud end pühituna maal.

Karl Larone.

W. B. Muel,
 22. juunil. 1883. a.

Tabel nr. 1

Tabel nr. 2
Eri organisatsioonide.

43

	Kõrval	Karjamaa	Viljandi	Järva	Lääne	Lõuna	Pärnu	Võru	Tartu	Valga	Võru	Põlva	Viljandi	Kokku
Kandekeskkond	5	52	23	21	24	14	22	13	25	3	8	7	3	223
Kandekeskonnad	-	11	11	14	3	1	8	7	13	4	6	-	-	78
Kandekeskonnad (hüü- ja ühikud)	3	6	9	3	1	2	3	3	10	1	2	1	-	44
Kandekeskonnad	2	1	1	-	1	-	2	-	1	2	-	-	-	10
Kandekeskonnad	1	21	20	6	8	1	6	5	4	2	2	-	-	76
Kandekeskonnad	-	1	1	-	-	-	1	2	3	-	1	-	-	9
Kandekeskonnad	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Kandekeskonnad	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kandekeskonnad	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Kandekeskonnad	1	3	1	1	-	1	-	-	4	1	-	-	-	12
Kandekeskonnad	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Kandekeskonnad	13	95	71	47	41	19	42	30	63	13	19	8	3	464
Kandekeskonnad	4	2	6	4	1	-	4	-	2	-	1	-	-	24
Kandekeskonnad	-	2	5	-	4	-	1	1	2	-	-	-	-	15
Kandekeskonnad	1	7	11	4	2	1	-	1	3	3	1	-	-	34
Kandekeskonnad	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kandekeskonnad	4	2	1	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	13
Kandekeskonnad	9	13	23	8	7	2	8	2	10	3	2	-	-	87
Kokku:	22	108	94	55	48	21	50	32	73	16	21	8	3	557

Kandekeskonnad liidmesorganisatsioon 1935/36. t. - a

Tabel nr. 2

Pei organismiaone	Tallme	Harjuma	Iduna	Harjuma	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna	Iduna
Kanduseltse	5	52	23	21	27	14	22	13	25	3	8	7	3	223
Parmatungueltse	-	11	11	14	3	1	8	7	13	4	6	-	-	78
Kanduseltse (Pande-märg)	3	6	9	3	1	2	3	3	10	1	2	1	-	44
Koolide idalp. seltse	2	1	1	-	1	-	2	-	1	2	-	-	-	10
Naaruseltse	1	21	20	6	8	1	6	5	4	2	2	-	-	76
Kanduseltse	-	1	1	-	-	-	1	2	3	-	1	-	-	9
Kanduseltse	-	-	5	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Koolide oppiand seltse	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Opriingrühinguid	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Opriingrühinguid	1	3	1	1	-	1	-	-	4	1	-	-	-	12
Koolide oppiand seltse	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Kanduseltse seltse kodu	13	95	71	47	41	19	42	30	63	13	19	8	3	464 = 81%
Naaruseltse	4	2	6	4	1	-	4	-	2	-	1	-	-	24
Pollumestiseltse	-	2	5	-	4	-	1	1	2	-	-	-	-	15
Tuleõõseltse	1	7	11	4	2	1	-	1	3	3	1	-	-	34
Spordiseltse	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kanduseltse seltse	4	2	1	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	13
Koolide kanduseltse	9	13	23	8	7	2	8	2	10	3	2	-	-	87 = 16%
Koik kodu	22	108	94	55	48	21	50	32	73	16	21	8	3	551

Kooli kanduseltse üldmesorganisatsioonid 1935/36. t. - a.

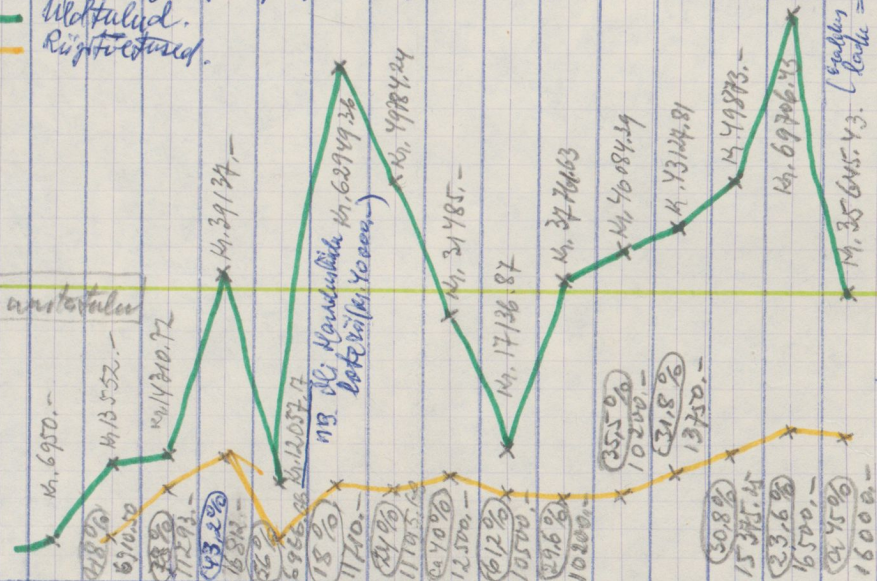
Rechnung auf

Eerste Handelsbilanz für den Monat
anfang 1924 - 1940
Mittelstand.
Richtigstellung.

60000
50000
40000
30000
20000
10000

Kapital anfang

24/25 25/26 26/27 27/28 28/29 29/30 30/31 31/32 32/33 33/34 34/35 35/36 36/37 37/38 38/39 39/40

Ergebnis Kapitalmarkt
Kasse = 17.000.000

15. a. prozent Nr. 523561.05
degg. Kasse = 17.000.000
Nr. 34904.07

	13/25/27	13/28/30	16/19/21	16/24/26
Tulud larvae	13 7890	9080	3160	35 770
Tulud arumides	6950, 13532	14 210.22	29 130	12024, 17628, 1924
Rückende (Larven)	6910.50	11293	6966.66	11200
Selbst (Larven)	2000	2200	4500	6000
Handelstulud	5013.94	9431	2892.25	3795.59
Larvenstulud	5943.87	1431.12	7923.8	5200
Tegensand	1924	25/26	26/27	27/28

Larvato — Larve gewisser Käfer, deren Larven im Boden leben, so Larven der

[illegible]

	Oma maa		Kasutatavate maa			Kasuta- tavate hagude	
	stn	% seltide arvust	hagude maaj	hagude seltide maaj	hagude maaj		
Fallme	—	—	2	—	8	10	
Hagumaa	20	21	59	7	16	102	
Võrumaa	35	42	36	7	13	91	
Järvamaa	11	24	32	4	4	51	
Lääne-maa	15	35	22	5	4	46	
Saaremaa	10	56	6	1	1	18	
Pärnumaa	11	29	20	4	4	39	
Harjumaa	7	29	9	5	3	24	
Tartumaa	25	39	28	8	6	67	
Valgumaa	7	50	4	2	1	14	
Võrumaa	5	31	8	3	3	19	
Põlvamaa	1	25	1	1	1	4	
Kõrge seltide Kõrge	3	100	1	—	—	4	
Kõrge 1935/36. t.-a.	<u>150</u>	33	<u>228</u>	47	64	<u>489</u>	
Kõrge 1934/35. t.-a.	<u>120</u>	33	<u>157</u>	50	30	<u>357</u>	

Tabel n. 6

(arvutused m. 6 = 1936)

Tabel nr. 7

Eesti Kõrgharidusliklaulukunstnikud - maalade dekoratsioonid1924 - 1940.

Mihkel Põri

Rudolf Sepp

Joosep Kandle

Mati Pert

1924/25

1925/26

1926/27

1927/28

1928/29

1929/30

1930/31

1931/32

1932/33

1933/34

1934/35

1935/36

1936/37

1937/38

1938/39

1939/40

Teil 11, 8

Erst, Flardagliche Reisezeitung

in Nordluskousland

1924 - 1940

Rudolf Tasm

Paul Vahi

Elmar Opa

H. Lepamäe

Olaf Lehtinen

Karl Laane

Heene Ruus

Gustav Piu

Ewald Vender

1924/25

1925/26

1926/27

1927/28

1928/29

1929/30

1930/31

1931/32

1932/33

1933/34

1934/35

1935/36

1936/37

1937/38

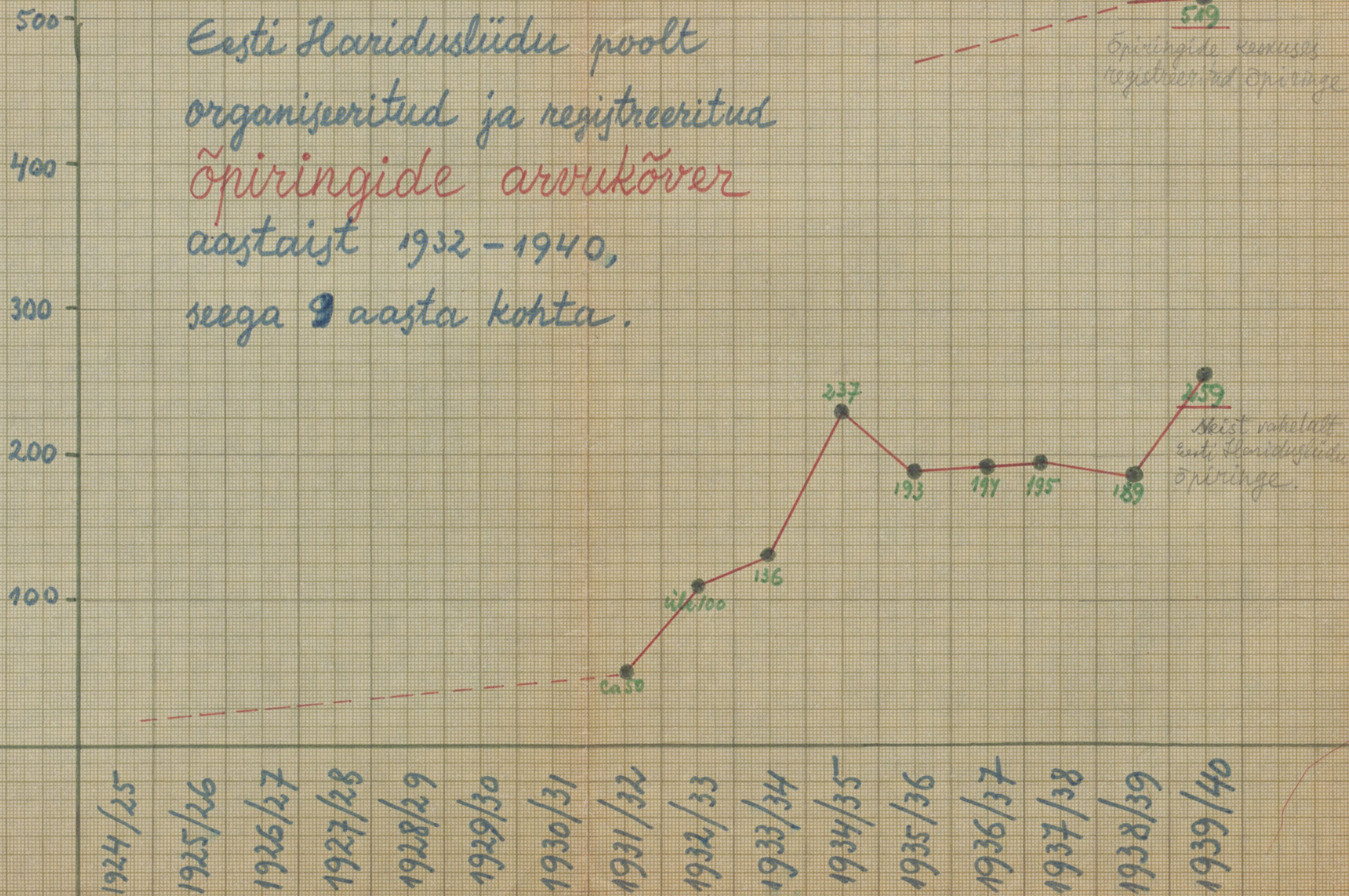
1938/39

1939/40

Tabel nr. 9

Eesti Haridusliidu poolt
organiseeritud ja registreeritud
õpiringide arvukõrver
aastaist 1932-1940,
seega 9 aasta kohta.

Tabel nr. 10

Sündinud rahvas

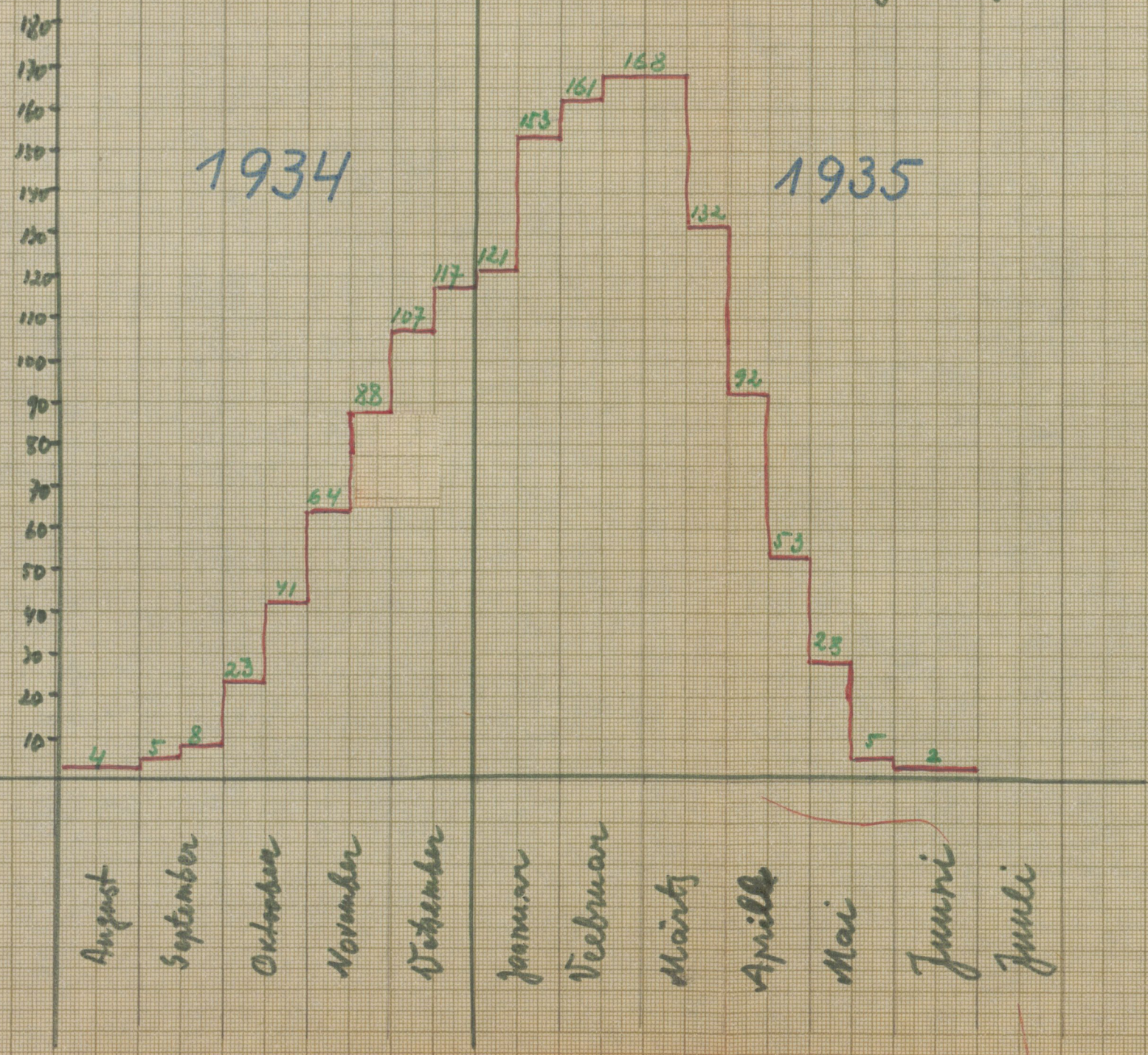
Õppilaste arv maakonniti ja nende pehmeerituse 1934/35. õppeaastal.

Maakond	Registreeritud õpilaste arv	Täiskasvanute majas		Koolilaste majas		Koolimajas õppilaste arv	Pehmeerituse protsent
		arv	%	arv	%		
1. Saaremaa	40	14	35%	7	50%	4	Panna
2. Harjumaa	36	14	39%	10	74%	5	Russala
3. Lääne-maa	20	10	33%	9	90%	8	Kaču - liisamila.
4. Viljandi	28	5	23%	3	60%	2	Dorja.
5. Järvamaa	23	4	17%	4	100%	3	Udaja.
Kokku Jõgeva ja Kõrval-maas	157	47		33		22	
6. Tartumaa	22	5	22%	3	60%	2	Pähajärve
7. Põlvamaa	19	4	28%	2	50%	2	Selvi
8. Võrumaa	14	4	28%	3	75%	2	Kasariha
9. Valgamaa	4	1	25%	—	—	—	—
10. Vihandimaa	—	—	—	—	—	—	—
11. Põhja-maa	—	—	—	—	—	—	—
Kokku Kõrval-maas	59	14		8		6	
	216	61		41		28	

Tabel nr. 10

201 õpiringi tegevushoog 1934/35. t.-a.

Õpingid 1937/38. ja 1938/39. tegur aastal.

	Õpingide aldar 1937/38 a	Aundmed 1938/39. tegur aastal			
		Registreeritud õpingide aldar	uut õpinge ali lõikumine	Reetud õppuõpilaste arv õppuõpilaste põhi	Aundmed lõikumine õpingide arv.
Jämsas	6	3	52	} 307	1
Flangemaal	33	34	505		27
Viruemaal	24	23	429	186	17
Järvemaal	15	13	213	79	7
Läänemaal	16	17	248	151	11
Saaremaal	28	25	532	240	18
Wõidu Põhja- ja Kõrre-koht	125 ± 64%	115 ± 60%	2979 ± 68%	963	82
Tartu maal	24	36	984	284	21
Nõrmaal	16	13	282	121	11
Pärnemaal	14	10	220	87	6
Põlva maal	6	3	58	55	3
Wjandemaal	5	7	126	23	6
Valgemaal	1	4	68	43	3
Läti maal	1	1	10	11	1
Wõidu Kõrre-koht ja Katis	70 ± 86%	74 ± 70%	1748 ± 38%	634	57
	195	189 ± 10%	4724	1597	133 ± 70%

Lom, maakond	Elurajad seltides aast	% om- andvate seltides	Koost võrg	Võrg võrg	Kaalu- võrg	Arvestatud	Arsti- võrg	Õppivõrg	Maagilise võrg	Uude võrg	Muud võrg
Tallinn	7	64	24	5	7	4	5	4	—	1	11
Harjumaa	83	86	<u>391</u>	<u>67</u>	<u>61</u>	<u>72</u>	<u>43</u>	<u>40</u>	<u>12</u>	10	16
Võrumaa	71	86	<u>257</u>	<u>63</u>	48	35	<u>34</u>	<u>28</u>	10	11	28
Järvamaa	38	84	107	28	24	20	10	18	3	4	2
Lääne-maa	40	95	113	21	26	16	19	17	6	3	5
Saare-maa	14	78	56	12	9	5	9	10	4	1	6
Pärnumaa	27	72	82	22	21	14	7	9	4	1	4
Viljandimaa	20	83	47	14	12	8	4	8	1	3	—
Jämskima	57	89	<u>210</u>	47	<u>52</u>	<u>39</u>	26	19	4	3	20
Valgamaa	11	79	27	9	6	4	2	2	—	3	1
Võrumaa	14	88	44	12	12	5	7	1	2	2	3
Petseli-maa	4	100	13	3	3	2	2	—	—	1	2
Eesti seltides Seltis	2	66	6	1	2	2	1	—	—	—	—
Kokku 1935/36. l.a.	<u>388</u>	85	<u>(1292)</u>	<u>304</u>	<u>283</u>	<u>196</u>	<u>169</u>	<u>156^x</u>	46	40	98
— 1934/35. l.a.	306	83	1030	<u>230</u>	<u>231</u>	<u>152</u>	<u>139</u>	<u>167^y</u>	37	7	67

Tabel nr. 18

"Kõrg" 6 — 1936. l.a. 182.

x) Õppivõrgude ni arvestades oli need 193

xx)

237

Mis of sildamametoja võrreldes tegelmuut soolium, kuid allugi
toitu vähenemis tõendatuga seelord. Kt.

Tabel 14

Harry Boti, fototöötlus

Alice Hänni-Ras

Karl Merts

Ants Louf

Mare Kalbek

Jullo Talpsepp

Tarmo Vark

Edvard Tinn

Edvard Tinn

Valter Saaron

Pävo Kalpus

Ferdinand Pettai

Karl Ollus (Otto)

Jaan Meesa

Eesti Haridusliidu

näiteksinstitutsioonide

1924 — 1940. a.

1924/25

1925/26

1926/27

1927/28

1928/29

1929/30

1930/31

1931/32

1932/33

1933/34

1934/35

1935/36

1936/37

1937/38

1938/39

1939/40

Tabel nr. 13

Harry Soti-Sohilowsky

Alice Stamm-Puss

Karl Merits

Ants Lont

Marie Kalbek

Jullo Talpsepp

Heino Vaks

Eduard Tinn

Eduard Türk

Valter Soosõrr

Riivo Kuljus

Ferdinand Pettai

Kaarli Aluoja (Otto)

Jaan Mettua

Eesti Haridusliku
näitekunstikongulendid1924 - 1940

1924/25

1925/26

1926/27

1927/28

1928/29

1929/30

1930/31

1931/32

1932/33

1933/34

1934/35

1935/36

1936/37

1937/38

1938/39

1939/40

E. Vilde nim. Tall. Red. Instituudi Raamatukogunduse ja
bibliograafia osakond.

Eli Laidoner:

Eesti Haudlusliku asutuse alaste ja asutuse

Diplomitöö, 1955 la. (muudatuse)

Juhendaja: van-õp. E. Luuskas.

1955

Kaardistatud kirjandust 84 tükk, p.3. arhiivirakenduse 7 v. 1929-1940 (C6)

Tõrke hulgas K. Kaame "Eesti Haudlusliku" 1929-1940 (C6)
ja mõned teised sama autori kirjandus (30, 45, 53).
Autor nimetas mõned konvulsiivse asutuse (Eesti Haudlusliku)
"stang" bibliograafias ja al teel soovitud andmeid
ja "kõik" kirjanduslikud kaardid Kaame poolt kirjutatud
pandud materjalid (p.3) konvulsiivse asutuse ja 1940-ndal
aastal avaldatud autor toon Eest Riik. Raamatute Rahvas-
bibliograafia raam. arhiivile toon kirjanduslik bibliograaf
Ilse Lepale ning Eesti Haudlusliku arhiivile kirjandus
ja arhiivirakenduse Kaamele. (lk. 9).

x

Diplomitöö põhineb on mabid kirjanduslik bibliograafias-
mine, dokum 1353 kaardit. (arhiivirakenduse asutuse teos)
Hinnelt (Hinnalt) K. Kaame toonud materjalid ja arhiivis
kirjanduslik asutusest, mis toon raamatute ja kirjanduse
ja mabid teos.
Tuleb välja, et bibliograafiasutuse on valge kirjanduslik asutusest
kirjanduslik materjal, mis on kirjanduslik informatsioon ja paber
või 2) kirjanduslik materjal, mis on kirjanduslik informatsioon ja paber
3) kirjanduslik materjal, mis on kirjanduslik informatsioon ja paber
kirjanduslik materjal, mis on kirjanduslik informatsioon ja paber
mis kirjanduslik materjal, mis on kirjanduslik informatsioon ja paber

75
 Ajanvõrre arvestajale liigitades antakse sellesse
 ka EKK-u tegurite arvesti alusel, mille nimed on loet-
 malt loetustatud.

- Kale nimek. arvestidest loetulu antakse loetades
- m.1 - Antavite register (lk. 106-114, o.o. 9 m. ²²⁴ nimega)
  - m.2 - Personaalse register (lk. 115-133 o.o. 16 lk., ⁴⁵⁷ nimega)
  - m.3 - Organisatsioonide ja arvesti register (lk. 134-142, o.o. 16 lk., 344 nimega)
  - m.4 - Kohalike register (lk. 143-158, seega 13 lk. ³³⁴ nimega)

K

En antud ka mune EKK-u tegurite sellesse.

Arvestid:

lk. 89:

Kõige suurem arvestid EKK handisnõuandele ka
 ja ajavõrre tegurite lihtsused.

Laane, Karl - 68 aastat

Ruus, Noeme - 42 -

Vander, Ewald - 35 -

Alpa, Elinor - 24 -

Koonpõ, Evi - 21 -

Rim, Gustav - 16

Vah, Paul - 15

Lepmäl, Eeldis - 13

Säer, Andres - 9

Ruus, Jaan - 8

Skul, Eil-des - 8

Sipp, Rudolf - 7

Ruus, Jaan - 7

Karl Laane tegurite EKK-i nõuandele 1930-ndate
 aastate algusest alates. Kolmande teena post arvestidest
 lastes õppimise tegurite lihtsused. Alarvade ja
 arvestidest andmed nende tegurite peegeldavad liht-
 arvestid 1934-1939. Arvestid ja sõnumite nõuandele jagas

to oma muljed rahahandlustöö olulisest väljundimaa, saaremaal, Põltsamaal ja mujal. Kõrvaltoodete tootmisest käsitles to rahahandlustöö puhtuuse probleeme ja pöördus kultuuri, 1937. aastast avaldas ta 10 uue muljet Saaremaa ja Reaalse rahahandlustööst. K. Laane ootust pöörduvad so kätte kätkestust ja reaktiivseid neid enam ei ole populaarteaduslike väljenduste kohta. [K. Laane 1]

Pärast seda uueks K. Laane autorilise tähtsusega tootmise K. L., 4 kirjanduslikud muudatused. [6, lk. 252]

Meie Riis muudus ajendaja "Rahahandlustöö" ja mitme teinud neid algusaastast peale. Ta käsitles oma kirjanduses mitmesuguseid rahahandlustöö aspekte: raamatute tegemist, loomist ja tootmist, handeldamist, rahahandlustöö mitmekesistamist võimalusi riigi ja kultuuri üldprobleemide. Põhimaade rahahandlustöö üldmõistet ja Põhimaade Rahanduslooli tegemist. Genes kirjutas Meie Riis 6 uue. Saaremaa arvel ta reaktiivse (14) riigi erimustele toetule, vastuseid F. Pukko "Raamat ja tootja tootja", E. Põst "Jaoni hõõr meesajanduse mõnevõimul", H. Koppel "Kõrgene allakäik". [K. Laane 1]

2022. aastal ja ajendaja peatamistega Erald vundis sellest pärinevad mitmed puhtuused, andmed rahahandlustöö üld- ja riigisest [K. Laane 1]

Kõrvaltoodet 1937-1940 togi aktiivsed daaditööd salmar Oja. Ta avaldas 7 kirjanduslik raamatute tegemist (Volga- ja Saaremaa raamatute tegemist) ning 12 kirjanduslik maamaterjali ja nende puhtuuse tegemist, peale selle veel mitmeid aktiivseid

Anto Landeri, Andies Linderi, 2002 sekretäri E. Venderi
ja mitmeid teistega.

Väljavalitud mehed ja naised E. O. autoriteetse
määrusega. [vt. Lõua]

Leo Saarberg - Suurpää 24 arifmetika Ruus 13 veebruar
gruudomüümi "kero" all. Vastab tomatida mõttes
maastati valdusomast, aga peegeldas ka italselt
vabariiklaste mõtteviisi. Ka italselt
mõeldud alad seotas maastati arengu, ja seepärast
publikatsioonidega. [vt. Lõua]

juu.

Maastati mõttes aparaadide tõhus maastati
võrk väljavalitud. Kõige suurem arvutatakse maastati:

Villem Orav	24
Bernhard Lõvi	15
Oslo Lõvi	14
Päivi Pinnapp	11
Edmund Kivikas	9
K. Rermann	7
Joni Kivik	6
Elaine Angerstein	6

Personaalid

2002 tegelaste tegutses lühike aeg maastati:

Karl Laane 60 aastas, Arme Ruus 52, Arnold Vender 45
Maastati 14, Valter Saar 11, Elmo Vars 8, Rudolf
Lepp 7.

Märkus: diplomaatidega tutvumise ja tegutses maastati
29. märts 1925. Karl Laane.

Умат

v. l. p.

Tallman,

29. June 1985.

Lili Laidoner!

Intervju Tere diplomitöoga „ Eesti Vabariigi sõjaväe
uue „Vabariigiväe“ ja „Väe“ Tõenäoliselt on õnneks Tere!

Oleks teinud hoolsat tööd, käsitlenud teemat hõlpsalt
võimaliselt ja sünnepäeval. Tänuvõtteks on Teile tehtud
alustuseks töö maadest asutuste bibliograafiline, v.a. 1933
aasta, ja nende järel tehtud selgust 1934 toge-
vise. Edasistelegi soovitati on tegutsenud muusikaliselt
lisandena teadus registreeritud loomadevõrgu talus pidada ka
DRRKA-s talletatava 1934 a. arhiivi kaardid, mis mõeldagi alus
nõukoguvalt täpsustada. (Oma töö jätkamiseks aga püüdnud
erandit asutuste pöördumise andmetega.)

[illegible]

Ola amannet, id Turu diplomatis omab talde pandavut
edv, ite murtutele, amstoten vaimis selle tallo tomine na mone
mese amstutimela depastaras deskarbitivis, vas due sa stadi-
ia amannamannamannis. id vaimis na nertiv, takas oioe sellele,
mudas murtute mind - idk vaimis ja murtute stadi, murtute na
Murtutele murtute murtute murtute murtute murtute murtute
dena ja stadi idk - P poland murtute murtute. (v. l. 8, in 9)

Tale edaast eda poovides, Karl Krause.

